Moralit. * dicium a domo dei. Vel: In iudicio/extreme examinati/onis: vt iudicent cũ christo/sicut pfecti: Et sic sumit stricte. Matth.xix.d. Sedebitis ⁊ vos super sedes duodecim/ iudicantes duodecim tribus israel. Esa.iij.c. Dominus ad iudiciũ veniet cum senioribus populi sui. a Neq; peccatores in consilio iustorũ. Nic notat tertiũ quod facit peccatorẽ miserũ. s. amissio cõsortij iustorum. Esa. xiiij.e. Quasi cadauer putridum non habebis consortiũ. Apocl. vltl.c. Foris canes et venefici ⁊ impudici ⁊ homicidę ⁊ idolis seruientes: ⁊ omnis qui amat ⁊ facit mendaciũ. Cõtra quos dicit in Ps. Ecce q̃ bonũ ⁊ q̃ iocundũ/habitare frẽs in vnũ.

a. neq; peccatores in consilio
b iustorum. Quĩ nouit domi/
c nus viã iustorum: ⁊ iter impiorum peribit.

Al. ⁊vt quid.

Ps.132.

Psalmus.II.

f q Uare fremuerũt gẽ/

Scõm istã expositionẽ/eosdẽ accipimus/impios ⁊ peccatores. Scõm aliã expositionẽ possumus ita distinguere: Nõ resurgũt impij. i. infideles: q̃ christianę militię characterem nõ habuerunt. Nõ resurgunt/dico/in iudicio. i. ad hoc vt iudicent: quia qui nõ credit/iam iudicatus est: Joh. iij.c. Neq; pctores. i. falsi christiani/resurgent ad hoc vt iudicent: In consilio iustorum. Qõ iudiciũ bene vocatur consilium iustorum: quia nihil ibi nisi rectitudinis erit.

Mota q̃dru/plex erit iu/dicium

- Primę auctoritatis: quod erit totius trinitatis.
- Principalis administrationis: qõ erit solius filij. Joh. v.d. Pater nõ iudicat quẽq; : sz omne iudiciũ dedit filio.
- Assessiõis: q̃ sctĩ iudicabũt cũ dño. Matth. xix.d. Sedebitis ⁊ vos sup sedes duodecim iudicãtes duodecim tribus isrl.
- Compationis: q̃ regina austri ⁊ minus mali iudicabunt magis malos. Matth. xij.d. Regina austri surget in iudicio cũ generatione ista: ⁊ condemnabit eã.

Pręter hęc est iudicium

- Pręscientię. Joh. iij.c. Qui nõ credit iã iudicatus est.
- Condemnationis. Joh. iij.b. Nõ enim misit deus filiũ suũ vt iudicet mundũ: ꝫ vt saluet mundus p ipsum.
- Discretionis. Joh. xij.e. Nunc iudiciũ est mundi.
- Discussionis. j. Cor. xj.g. Si nosmetipsos dijudicarem⁹ ⁊c.
- Tribulationis. j. Pet. iiij.d. Tempus est vt incipiat iudiciũ a domo dei. (saphat.
- Disceptationis. Johel. iij.a. Congregabo eos in valle io/

Duplex hominũ ordo futurus ẽ ĩ iudicio

- Electorum
  - Quidã iudicabũt ⁊ nõ iudicabũt: vt apostoli ⁊ apostolici viri.
  - Quidam iudicabunt ⁊ nõ iudicabũt/et saluabũtur: vt mediocriter boni.
- Reprobor
  - Quidã nec iudicabũt nec iudicabunt: vt infideles.
  - Quidam non iudicabunt/ sed iudicabunt: vt cęteri mali.

Et vere peccatores nõ resurgent ad iudicandum: sed iusti:
b Quĩ nouit dñs: p approbationẽ. c Viã iustorũ.

Ps.17.

Approbat dñs viã iustorum ꝫ pt̃ septẽ cãs.

- Primo/qm̃ munda. Ps. Impolluta via eius. Esa. xliij.f. Scopabo eam in scopa terens. (dens.
- Scdo/qz lucida. Prouerb. iiij.c. Semita iustorum q̃si lux splẽ
- Tertio/qz delectabilis. Prouerb. iiij.c. Vię eius vię pulchrę.
- Quarto/qz secura. Prouerb. iiij.c. Semitę illius pacificę.
- Quinto/qz plana. Prouerb. iiij.b. Viam sapientię monstrabo tibi: ⁊ ducam te per semitas equitatis.
- Sexto/qz recta. Esa. xl.a. Rectas facite semitas dei nostri.
- Septimo/quia expedita. Unde sup illũ locum Matth. xix. d. Ecce nos reliquimus omnia ⁊c. dicit beatus Bernũ. Recte petre ⁊ nõ ad insipiẽtiã tibi: quia currentẽ sequi nõ poteras oneratus. Unde. iiij. Regl. iij.c. helias ascensur⁹ in cęlum/dimisit pallium suum: id est temporalia.

Propter ergo ista/ Nouit dñs viã iustorũ: p approbationẽ. Omnia quidẽ nouit per scientiã/sed nõ per beneplaciti approbationẽ. Viã enim impiorum sic nõ nouit: Vnde sequitur:
d Iter impiorũ peribit: quia dominus illud nõ approbat: sed reprobat.

Reprobat dñs iter impiorum ꝫ pt̃ septẽ cãs.

- Primo: qz inquinatũ est. Ps. Inquinatę sũt vię illius in omni tpe. Ps.9.
- Secundo/qz tenebrosũ. Prouerb. iiij. c. Via perũ ẽ. Eccl. xxj.b. Via peccantiũ cõplanata lapidib⁹: ⁊ ĩ finẽ illorum inferi. Sap. v.b. Ambulauim⁹ vias difficiles.
- Tertio/qz ꝯtristabile ⁊ al/ (ĩpiorum tenebrosa.
- Quarto/qz timidũ ⁊ piculosũ. Prouerb. xxij. a. Arma ⁊ gladij in via superbi.
- Quinto/qz tortuosũ. Ps. In circũitu impij ambulant. Eccls. x.c. Labor stultorum affliget eos qui nesciunt in vrbẽ pergere. Ps.11.
- Sexto/qz diabol⁹ ambulat cũ eis. Ps. Fiat vię illorum tenebrę ⁊ lubricũ: ⁊ angelus dñi. s. malus/psequens eos. Ps.34.
- Septimo/qz impeditũ est. Job. xviij.b. Immisit in ręte pedes suos/ ⁊ in maculis eius ambulat: tenebit planta illius laqueo.

Expositio Ps. II.

e q Uare fremuerũt gentes ⁊c. Titulus/ Psalm⁹ Dauid. Psalm⁹ iste tribus modis exponit. s. ad litterã/allegorice/moraliter. Ad litterã aũt exponit a iudęis/duobus modis. Quidã enim dicunt q̃ psalmus iste est pars precedentis: ⁊ exponũt illum de iudęis qui redierunt a captiuitate babylonis. Alij vero dicunt istũ psalmũ vnũ psalmũ ee p se: ⁊ exponũt illũ de dauid. ij. Regl. v.c. Audierũt philistęi q̃ vnxissent dauid in regẽ super israel: ⁊ ascenderũt vniuersi vt q̃rerẽt dauid. Et pt̃ h̃ dicit dauid de illis: Quare fremuerũt gẽtes. Allegorice aũt exponit de christo: e Quare fremuerũt. Titul⁹/ Psalm⁹ dauid. Esdras in foribus psalmorum titulos quasi quasdã claues ad itelligentiã sequentiũ apposuit. Psalmus iste in ordine psalmorum secundus: in titulo ẽ primus. Vnde Actl. iiij. dicitur prim⁹ sm̃ Glo. huius tituli: non tũ in textu Actuũ dicitur expresse q̃ sit primus psalmus. In hoc psalmo agit de regno christi ⁊ eterna eius generatione. Et est sensus tituli: Psalmus iste dictus psalmus/a psallim/qõ est tãgere: quasi a decachorda mandatorũ impletione. Dauid pphetę. i. christi. Dauid enim interpretat manu fortis: vel aspectu desiderabilis: ⁊ christus manu fortis est: qui debellauit aereas potestates: Non manu armata: vt dicit btũs Bernũ. sed clauis confixa: Non equo residens: sed in cruce pendẽs. Et ipse est in quẽ desiderant angeli pspicere. j. Pet. j.c. Et bene sequit psalm⁹ iste precedentẽ: i quo egit pheta de beatitudine. Christus aũt via ẽ ad beatitudinẽ. Joh. xiiij.a. Ego sũ via ⁊c. Propheta ergo videns quosdam contradicturos nomini christi ⁊ regno/in admirationẽ prũpit dicẽs: Quare fremuerũt gẽtes ⁊c. Tripertit⁹ autẽ est psalm⁹ iste. In pma parte ponitur malorũ increpatio: ibi: Quare fremuerũt. In scda fidei istructio: ibi: Ego aũt sũ. In ctia mor informatio: ibi: Et nũc reges. Prima pars diuidit in q̃q; ptes. In pma pte ondit culpę inmanitatẽ: ibi: Quare fremuerũt. In scda parte: culpę causam: ibi: Dirumpamus. In tertia culpę pęnam: ibi: Qui habitat. In quarta determinat tempus pęnę: ibi: Tunc loquet. In quinta determinat modũ pęnę: ibi: In furore ⁊c. Et notãdũ q̃ a trib⁹ generibus hominũ persecut⁹ est christus. s. a minoribus: ibi: Quare fremuerunt. A maioribus: ibi: Astiterunt reges. A mediocribus: ibi: Et principes. Item passus est triplex genus persecutionis. s. oris: ibi: Fremuerunt: Cordis: ibi: Meditati sunt. Operis: ibi: Astiterunt. Minor aũt a quibus passus est/duo fuerunt genera: scz milites romani: et milites iudęorum. In pmis increpat crudelitatẽ ⁊ psilij p/uersitatẽ/dicens: Quare fremuerunt: more ferarũ / sine rõne: f Gentes. i. gẽtiles. s. romani milites/q̃ christũ crucifixerunt. In alijs increpat stoliditatẽ ⁊ fraudulẽtiã/ subdẽs:

Ps. exponit tripliciter.

Ad litteram.

Allegorice.

Et populi

e Quare fremuerũt. Moralit põt exponi de viro iusto. Et notant h̃ tria q̃ infestãt hominẽ iustũ: videlicet: pctã/mũdus/diabolus. Dicit ergo sic: Quare fremuerũt gẽtes. i. peccata septem criminalia: quę per septem gentes de/ * signantur: quę

Moraliter.

Allegorice. Meditatio in deos inanis tribus modis.

a Et populi. i. iudęi: a polis/qd̄ est pluralitas: qz plures fuerūt q̄ gentiles. Quare/repete: b Meditati sunt inania: tribus modis. Primū fuit/q̄ cogitabāt q̄ christus nō esset ꝓmissus in lege. Hiere. viij. c. Siluus in cęlo cognouit tempus suū: turtur ⁊ hirundo ⁊ ciconia custodierunt tempus aduent⁹ sui: ꝓ⁹ aūt me⁹ nō cognouit iudiciū dñi. Secundū: qz credebāt q̄ facerēt eū descendere in infernū. Ps. Estimatus sum cū descendentibus in lacū. Tertiū: qz crediderūt per mortē eius famā eius cessare. Hiere. xj. d. Mittam⁹ lignū in panem eius: ⁊ eradamus eum de terra viuentiū: ⁊ nomē eius nō memoret amplⁿ: Et nōne hęc inania:

23. q. 4. c. nō innouēt. et. c. si ecclesia.

† Ps. 87.

a tes: ⁊ p̄ populi meditāti sunt b inania. Astiterūt reges ter c rę ⁊ principes ꝓuenerunt in s vnū: ad̄uersus dñm et ad b uersus christū ei⁹. Dirūpa̅ c mus vincla eoꝝ: et † pijcia signa lętię nr̄ę: qm̄ hęc est pars nr̄a: ⁊ hęc ē sors nr̄a: Oꝑimam⁹ iustū pauperē/⁊ nō parcamus viduę ⁊c̄. Sequit:

Ps. 95.

Cordis: vt hic. Et ī Ps. Dñs scit cogitatiōes hoīm/qm̄ vane sūt. Hiere. xvij. b. Prauū est cor hoīs ⁊ inscrutabile.

Ps. 11.

Oris. Ps. Vana locuti sunt / vnusquisq̄ ad primū suum.

Est aūt ī hoīe vanitas quintuplex. s.

Operis. Esa. j. g. Fortitudo vestra sicut stipula: ⁊ opus vestrū sic scintilla: ⁊ vtrūq̄ succendet: ⁊ nō erit q̄ extinguat. Esa. lix. a. Telas aranearū texuerunt.

Essentię. Job. xiiij. a. Quasi flos egredit ⁊ conteritur ⁊c̄.

Cupiditatis temporaliū. Eccs. j. a. Vanitas vanitatū ⁊c̄. Hiere. ij. a. Ambulauerūt post vanitatē ⁊ vani facti sunt.

In maioribus autē redarguit iudicij peruersitatē/subdens: c Astiterunt: cū mora deliberandi. d Reges terrę. i. rex. s. herodes/sub q̄ passus est christ⁹: Et est syllepsis/plurale pro singulari. Alⁿ reges. i. herodes/qui occidit paruulos: ⁊ alius herodes filius eius/sub quo passus est christus. Et hic est manifesta prophetia de passione christi.

Astatio aūt est q̄druplex

Impugnantiū: vt hic: Et iob. j. b. Astitit satan inter filios dei.

Cōfortātiū. Act. xij. a. Ecce angel⁹ dñi ⁊c̄.

Ministrātiū. Dan. vij. c. Miliū milia assistebant ei.

Ps. 44.

Regnātiū. Ps. Astitit regina a dextris tuis.

In mediocrib⁹ ꝓ⁹ redarguit obstinatā ꝓspirationē/subiungens: e Et principes. s. pilatus/caiphas ⁊ annas. Isti inquā cū regibus illis: f Conuenerunt in vnum. i. in vnā prauam voluntatem. Est aūt vnio multiplex.

Unio

Maior. Dan. vlti. c. Congregati sunt babylonij quasi vir vnus ad regem ⁊c̄.

Ps. 132.

Bonor. Act. iiij. f. Multitudinis credentiū erat cor vnū ⁊ aīa vna. Ps. Ecce q̄ bonū ⁊c̄.

Beatorum. Matth. viij. b. Venient ab oriente ⁊ occidente: ⁊ recūbent cū abraam/isaac ⁊ iacob/in regno cęlorum.

Damnatorum. Matth. xiij. f. Colligent de regno eius omnia scandala.

1. Job. 2. d.

g Aduersus dñm et aduersus christū eius: quia q̄ cōtradicit filio: ꝓtradicit ⁊ patri. Sequit: h Dirumpamus vincula eoꝝ. Hoc potest legi p̄mo in ꝑsona christi/sic: Ipsi ꝓuenerūt aduersū me: Sz o vos apl̄i/ Dirumpamus vincula eorum. i. minas ⁊ blanditias eoꝝ. i Et pijciam⁹ a nobis iugum ipsoꝝ: q̄ nos volunt ligare. Alⁿ sūt verba ipsoꝝ iudęoꝝ. Et ita ꝓtinua: Ipsi p̄ncipes cōuenerūt aduersus christū/dicētes: Dirūpam⁹ ⁊c̄. Et vt p̄libauimus: hic notat causa culpę iudęoꝝ/q̄ ꝓuenerūt aduersus christū. Quę duplex fuit. Prima/iobedientia: vñ dicūt: Dirūpam⁹ vincula. i. phibitiōes ⁊ p̄cepta eoꝝ. s. christi ⁊ apl̄oꝝ. Hiere. ij. d. A sęculo ꝓfręgisti iugū meū: rupisti vincula ⁊c̄. Scda causa/est supbia: de q̄ subdit: Et pijciam⁹ a nobis iugum ipsorū. i. legē christi ⁊ suoꝝ: cui nos volūt subiugare. Postea ponit duplicē pęnā q̄ seqt̄ ex his duob⁹.

Qui habitat

* signant: q̄ eijciēdę sunt de terra nostra: ⁊ oīno extirpandę. Deut. vij. a. Cum introduxerit te dominus deus tuus in terrā quam possessurus ingredieris/⁊ deleuerit coram te gentes septem: percuties eos vsq̄ ad internitionem. Hę fremūt aduersus iustum: cum eum per temptationem incutiunt.

Moraliter.

a Et ppl̄i. i. mūdani: b Meditati sūt inania. Sap. ij. a. Dixerunt impij apud se cogitātes nō recte. Et postea sequitur: Ubiq̄ relinq̄m⁹ signa lętię nr̄ę: qm̄ hęc est pars nr̄a: ⁊ hęc ē sors nr̄a: Oꝑimam⁹ iustū pauperē/⁊ nō parcamus viduę ⁊c̄. Sequit:

Alⁿ. † abisciam⁹.

c Astiterūt reges terrę et p̄ncipes ꝓuenerūt ī vnū. Per reges ⁊ p̄ncipes/dęmones signt. Job. xlj. d. de diabolo dr: Ipse ē rex sup vniuersos filios supbię. Eph. vj. b. Nō est nobis colluctatio aduersus carnē ⁊ sanguinē/sup̄le tm̄: sed aduersus p̄ncipes ⁊ potestates: aduersus mūdi rectores tenebraꝝ haꝝ. Primi hostes. s. pctā/blandiunt: Secūdi/seuiūt: tertij/decipiūt. Sz nota/q̄ ponit sub q̄stiōe dicēs: Quare ⁊c̄. Et rn̄det alibi Ps. Ipsi ꝓ o ī vanū q̄sierūt animā meā: qz licet multę sint tribulatiōes iustoꝝ: tn̄ de omnibus his liberat eos dñs. Vñ alibi dicit Ps. Deꝰ noster refugiū ⁊ virt⁹: adiutor in tribulationib⁹. Refugiū a pctis/q̄ sunt fugienda. Virt⁹ in tribulatione mundanoꝝ sustinēda p patientiā. Adiutor ꝓtra diabolum/cui resistendū. Jaco. iiij. b. Resistite diabolo ⁊ fugiet a vob. Et ꝑ faciūt/ g Aduersus dñm. Ad dñm ꝑtinet creatio: ad christū recreatio. Aduersus dñm faciunt: cū bona creationis nobis auferre nitunt. Aduersus christū: cū bona recreationis nobis subtrahere moliunt. Aduersus dñm ergo faciūt/vulnerando nos in naturalib⁹: Aduersus christū/spoliādo nos gratuitis. Uel alit: vt notem⁹ cōbinationes q̄s ibi reperim⁹: q̄ sunt gentes ⁊ ꝑpl̄i/reges ⁊ p̄ncipes/dñs ⁊ christ⁹/vinculū ⁊ iugū/irrisio ⁊ subsānatio: Gēntes frementes: ꝑpl̄i inania meditantes: Gentes fremētes/sūt mor⁹ carnales. Ps. Deꝰ venerūt gētes ī hęreditatē tuā: polluerūt templū sctm̄ tuū. i. cor hoīs. Hos debet sibi ratio subiugare. Josue. xvij. c. Filij isrl̄ subiecerūt sibi chananęos: et fecerunt sibi tributarios. Hi ꝑ dicunt fremere/qd̄ est bruto/rū ⁊ irrationaliū. Populi inania meditātes/sūt illecebrę sęculares: q̄b⁹ temptat hō de habendis diuitijs ⁊ mundi vanitatib⁹. Thren. j. a. Quō sedet sola ciuitas plena ꝑpl̄o. Hi ꝑ dicunt meditati inania. Eccs. j. a. Vanitas vanitatū: ⁊ oīa vanitas. Ps. Filij hoīm vsq̄q̄ graui corde ⁊c̄. De his gētibus ⁊ ꝑpl̄is dr simul Esa. j. a. Uę gēti peccatrici/ ꝑpl̄o graui iniqtate. Sz q̄re hoc ꝓtra virū iustū: Frustra: qz sic dr Job xxxix. c. procul odorat bellum exhortationē ducū/⁊ vlulatū exercit⁹. Per reges terrę/itelligit deliberatio rōnis. Per p̄ncipes q̄ regib⁹ subsūt ⁊ obediūt/ꝓsensus ipsi⁹ rōnis. Hi ꝓsurgūt aduersus dñm: qñ delibatiōe habita pctō ꝓsentit. Eccs. x. c. Uę tibi terra cui⁹ rex puer est/⁊ cui⁹ p̄ncipes mane comedūt. Qd̄ fit/cū hoīes motus recipiūt: ⁊ ī ipso ortu tēptatiōis ꝓsentiūt. Ecōtra Ps. In maturino iterficiebā oēs peccatores terrę: Sz sic ī Eccl̄iaste subdit: Beata terra cui⁹ rex nobilis/⁊ cui⁹ p̄ncipes vescunt in tpe suo/ad reficiendū ⁊ nō ad luxuriā. Sequit: g Aduersus dñm ⁊c̄. Aduersus dñm pugnāt: q̄ naturalib⁹ abutūt ī ꝓtumeliā ei⁹: Aduersus christū/q̄ ḡtuit abutūt. Hoc duplex bellū sigt Job. xxxviij. c. Nūq̄d asperisti q̄ ꝑparaui ī tp̄s host ī die pugnę ⁊ belli: Quia em̄ pugna cū pugnis sit: īpugnātiū deū p abusū naturaliū recte pugna dr. Bellū aūt est abusus gratuitorꝝ: De q̄ Osee. xij. a. Ephraim fędus cū assyrijs inijt: ⁊ oleū ī egyptū ferebat. Oleū in egyptū fert: cū de gratuito aliq̄d suū q̄rit. Vñ Greg⁹. Aduersus christū bellū gerit: q̄ p bonis gratuit lucrū q̄rit. Sz nos q̄d faciem⁹ ꝓtra hęc oīa: Qd̄ sequit faciam⁹. h Dirūpam⁹ vincla eorū ⁊c̄. Est vinculū cupiditat ⁊ iugū timor. Uinculū/ē amor male accēdēs/q̄ trahimur ad illicita. Jugū/ē timor male hūliās/q̄ rep̄imimur ⁊ retrahimur ne faciam⁹ vtilia. Dirūpam⁹ q̄ vincla: i Et

Moraliter.

Alⁿ.

Ps. 78.

Ps. 4.

Ps. 100.

* pijciamus a nobis

Allegorice. a Qui habitat ꝛc. Sic ꝯtinua: Ipsi voluerũt christũ i morte detinere: ꝛ iũgũ eꝰ a se abijcere: Sz Qui habitat in cęlis. i. in sanctis aĩabꝰ ꝛ angelis: b Irridebit eos. Qd̃ impletũ est: qñ christꝰ p̃sentibꝰ custodibus ꝛ nescientibꝰ resurrexit. Hęc fuit p̃ma pęna. c Et dñs subsannabit eos: qñ eos disperdet ꝛ venũdabit p romanos. Hęc fuit secũda pęna. Minor irrisio fit bucca ꝛ q̃dã cachino: maior fit ruga to naso et contracto. Utraqz deriſit dñs iudęos. Minori/quando surrexit: maiori/qñ eos dispersit et vendidit: ꝛ q̃tidie deridere facit/qñ a sanctis eos derideri facit. Sed est anthꝛopospathos. i. humana ꝓpassio: quia subsannatio ꝛ hmõi/nõ cadunt in deum.

Irrisio iudeorꝫ.

a mus a nob iugũ ipsoꝝ. Qui
b habitat i cęlis irridebit eos:
c et dñs subsãnabit eos. Tũc
d loquet ad eos i ira sua: et in
e furore suo conturbabit eos.
f Egó aũt ꝯstituꝯ sum rex ab
g eo: sup sion mõtẽ sctũ eiꝰ:
h
i
k
l
m prędicans p̃ceptũ eius.

d Tũc loquet ꝛc. Hic ponit tps pęnę. Tunc. i. qñ eos disperdet: Loquet ad eos in ira sua: p ꝓphas ꝛ scripta eoꝝ. e Et in furore suo ꝯturbabit eos: in futuro. Vl̃ totũ potest legi de futuro: sic: Tũc. i. ĩ illo notabili die. s. die iudicij: Loquet ad eos in ira sua: dicẽdo: Surgite mortui. Qd̃ verbũ erit asperũ malis/ꝛ suaue bonis. Et in furore suo/qñ cũ eis disceptabit dicens: Esuriui ꝛ nõ dedistis mihi mãducare: Matth. xxv. c. Qd̃ verbũ erit asperius malis. Tũc inquã/cõturbabit eos: subiungẽdo: Ite maledicti in ignẽ ęternũ: Matth. xxv. d. Qd̃ verbũ erit asperrimũ malis. Sz iustus ab auditione mala nõ timebit: q̃ erit qñ dicet: Surgite mortui. Meqz a peiori/q̃ erit qñ dicet: Esuriui ꝛc. Meqz a pessima. s. Ite maledicti ꝛc.

Ps. iii.

Moraliter. * Pijciamꝰ a nobis iugũ ipsoꝝ: Sic monet dñs p Esa. lij. a. Hierlm ꝯsurge. s. de subiugo timorꝫ: solue vincula colli tui. Et Esa. lviij. b. Dissolue colligationes ipietatꝫ/ecce vincula: solue fascicꝯos deꝑmẽtes/ecce iugũ. Et nota q̃ q̃dã soluũt vincula: q̃dã rũpũt: quidã p̃scindũt. Soluũt/q̃ pctã ꝯfitent: De q̃ id qd̃ p̃dirimꝰ Esa. lviij. b. Dissolue colligationes ꝛc. Rũpunt/q̃ ad artioza se transferunt. Vñ Gregꝰ ait: Putaui me detineri inter eos corpe: ꝯ detentus sum mente: Et tũc ꝯtulit se ad claustrũ. Ps. Dirupisti vincla mea. i. rũpere me fecisti: Et ideo/tibi sacrificabo hostiã laudis/in claustro: Hoc em ẽ officiũ claustraliũ. s. laudare deũ. Prescidũt/q̃ ad artissima se ꝯferũt: vt ęgyptiaca/ꝛ q̃dã heremitę/q̃ more pecoꝝ herbis viuebãt. Hieroꝰ. Et hęrenti in salo nauicule/funẽ magis p̃scinde q̃z solue. Sequit: a Qui habitat in cęlis. i. dñs: b Irridebit eos: et dñs subsannabit eos. In irrisione faciẽ nostrã hilarẽ ostendimꝰ: in subsãnatiõe eã difformamꝰ. Tũc ergo malos irridebit dñs: qñ benignã faciẽ bonis exhibẽs/nolet malis misereri. Vñ Gregꝰ sup illud iob. ix. c. Et nõ de pęnis innocentũ rideat: Ridere dei/est humanę afflictiõi nolle misereri. Tũc aũt subsãnabit eos: qñ terribilẽ faciẽ eis ostẽdẽs/disceptabit cũ eis. De his duobꝰ Prouerb. j. c. Ego q̃z in interitu vestro ridebo: ꝛ subsannabo cũ vobis qd̃ timebatis aduenerit.

Ps. iii.

In ꝓlogo biblic. c. 8.

Allegorice. f Ego aũt ꝯstituꝯ sũ ꝛc. Hic ẽ scda partitio huiꝰ psalmi/i q̃ ꝯmẽdat christꝰ. Primo/a regia dignitate: ibi: Ego aũt ꝯstituꝯ sũ rex. Scdo a loco: ibi: Sup sion. Tertio ab officio: ibi: Prędicãs ꝛc. Quarto a generꝫ nobilitate: ibi: Dñs dixit ad me. Quinto ab ęternitate: ibi: Ego hodie genui te. Sexto a potẽtia ꝛ regni amplitudie: ibi: Postula a me ꝛc. Diẽ g̃: Ego aũt ꝛc. Cõtinuatio. Illi ꝯturbabũt: Ego aũt/dicit dñs: cũ pondere cuiꝰ iugũ ꝓꝑiciebant: g Constituꝰ sum rex: ꝯm q̃ homo: h Ab eo. i. a patre: cũ q̃ sum idẽ rex ab ęterno/ꝯm q̃ deus. Rex dico: i Sup sion. i. sup p̃mitiuã ecclĩaz de iudęis. Sion dico: k Montẽ sctũ eius: qz p̃mo radios suscepit fidei ꝓimitiua ecclĩa de iudęis. Vel: Sup sion montẽ sctũ eiꝰ. i. sup vniuersalẽ sanctã ecclĩaz/q̃ mons dr ꝓꝑ eminentiã virtutũ. De ꝯstitutiõe huius regꝫ Hiere. xxiij. a. Ecce dies veniũt dicit dñs/ꝛ suscitabo dauid germen iustũ/ꝛ regnabit rex ꝛ sapiens erit ꝛc. De mõte isto dr Deut. xxxij. g. Ascẽde in montẽ istũ abarim: ꝛ vide inde terrã chanaã quã ego tradã filijs israꝫ obtinendã. Abarim/interp̃tat ꝓtransiens: ꝛ sigt ecclĩaz militãtẽ: q̃ trãsire desiderat ad triũphantẽ: Vñ orat: Aduenias regnũ tuum. Inde ꝯ ẽplaꝫda est terra chanaã. i. ecclĩa triumphãs. Chanaan eũ iter p̃tat possidẽs domũ: ꝛ ipsi iã possidẽt domũ p̃ãs/in q̃ mansiones multę sũt: Job. xiij. a. De q̃ dicebat apls. ij. Corꝫ. v. a. Scimus em qm̃ si terrestꝫ domꝰ nr̃a huiꝰ habitationis dissoluat/q̃ edificationẽ habemꝰ ex deo nõ manu factã ęternã i cęlꝫ. l Prędicans: et supple

Watt. 6. b.

Al. tipsius.

Moraliter. f Ego autẽ ꝛc. Hęc debet esse vox cuiuslibet p̃lati/ꝛ vere posset dicere: Ego/cũ pondere/q̃si p̃stantior: sicut dr de saul/qñ debuit ꝯstituꝯ rex. j. Regꝫ. ix. a. Nõ erat vir de filijs israꝫ melior illo: ab humero ꝛ sursũ eminebat sup oẽm ꝓplm̃. Per humerũ/operatio: p sursum/ꝓtẽplatio designat: qz in vtroqz debet alios supare/q̃ alijs acq̃escit p̃esse. Vñ Gregꝰ de p̃lato dicit: Prę cunctꝫ sit actione p̃cipuus: prę cunctꝫ ꝓtẽplatione suspensus. Qui hęc nõ habet/nõ pot signanẽ dicere/ego: qz q̃si nullꝰ substãtię est. Vñ Esa. xxij. e. Vade ꝛ ĩgredere ad eũ q̃ habitat in tabernaculo: ad sobnã p̃positũ tẽplĩ/ꝛ dices ei: Quid tu hic: aut q̃si q̃s hic? g Cõstituꝰ sũ. i. cõmuni assensu statutꝰ. Nascendo em nõ debet occidere matrẽ: id est ecclĩam p discordias: sicut ĩ partu beniamin mortua est rachel: Gen. xxxv. c. h Ab eo. s. a deo: vt etiã in illo ꝯsensu ꝓꝑ deũ ꝛ inspiratione spũsscti ꝓueniãt/nõ p violentiã: sicut oẽias/q̃ voluit sibi vsurpare sacerdotiũ/ꝛ pcussus est lepra. ij. Paralꝫ. xxvj. d. Et sic alchimꝰ/q̃ ꝓgregato exercitu venit in hierlm̃/ꝛ mortuꝰ est intestatꝰ. j. Machab. ix. f. Itẽ nec p sanguinẽ/sicut abimelech/de q̃ Judicꝫ. ix. a. dr/q̃ abierũt frẽs matrꝫ eiꝰ de eo ad oẽs viros sichem: ꝛ ĩclinauerũt cor eoꝝ post abimelech/dicẽtes: Frater noster est. Itẽ nec p ĩeptũ seruitiũ: vt legit ĩ Josepho: q̃ postq̃z romani adepti st̃ sacerdotiũ/vẽdiderũt illd: ꝛ ignis defecit ĩ altari. Cõstitutus sum g̃ ab eo rex: a regendo. Actꝫ. xx. f. Attẽdite vob ꝛ vniuerso gregi ĩ q̃ vos spũsscti posuit episcopos regere ecclĩam dei quã acq̃siuit sãguĩe suo. Vñ ꝯquerit dñs Eęcch. xxxiij. b. Nõ g̃sierũt pastores gregẽ meũ/ꝯ pascebant semetipsos: ꝓpterea hęc dicit dñs: Ecce ego sup pastores/ꝛ requirã gregẽ meũ de manu eoꝝ. i Sup sion: vt speculet. Hoc est officiũ p̃lati vt speculet ꝛ denunciet aduẽtũ hostiũ. Esa. xxj. c. Sup speculam dñi ego sum stans iugiter p diẽ: ꝛ sup custodiã meã ego sum stans totꝫ noctibꝰ. Eęcch. iij. d. Fili hois/speculatorẽ dedi te domui israel.

l Prędicãs. Hoc reqrit ĩ p̃lato. Gregꝰ. Si p̃dicare nesciat/sacerdotiũ nõ vsurpet. Aggei. ij. c. Inꝛroga sacerdotes legẽ ꝛc. Nec sola scĩa/ꝯ ipse actꝰ p̃dicãdi reqrit: Vñ nõ dicẽs p̃dicare: ꝯ/p̃dicãs. Eęcch. iij. e. Si dicẽte me ad ĩpiũ/morte morierꝫ: nõ annũciauerꝫ ei: ipse ĩpiꝰ ĩ iniq̃tate sua moriet: sanguinẽ aũt eiꝰ d̃ manu tua reqrã. Vñ ĩ Exo. xxviij. f. p̃cipit/q̃ aarõ vestiat tunica hiacynthina/ĩ q̃ depẽdeãt tintinabula aurea: vt audiat sonitꝰ p̃dicatiõis/qñ ĩgredit ꝛ egredit sanctuariũ in ꝓspectu dñi ꝛ nõ moriat. Ibi dicit Gregꝰ. Sacerdos ĩgrediẽs vel egrediẽs moritꝫ/si de eo sonꝰ p̃dicatiõis nõ auditꝫ: qz irã ꝓtra se occulti iudicꝫ exigit/si sine p̃dicatiõis sonitu ĩcedit. Nec dicit/p̃dicaturꝰ: ꝯ/p̃dicãs: vt non p̃us curã recipiat/q̃z p̃dicare sciat. Sic multi faciũt q̃ curas recipiũt/ꝛ postea ad studiũ veniũt: sicꝫ stulto medico/q̃ ĩ periculũ suũ curã recipet ęgrotantꝫ ad mortẽ: ꝛ tũc p̃mo veniret audire physicã/ꝛ ęgrotũ relinq̃ret incuratũ. Propt̃ hoc dr Prouerb. vj. a. Si spoponderꝫ ꝓ amico tuo. s. curã recipiẽdo: defixisti apud extraneũ manũ tuã: apud deũ. s. q̃ erit extraneꝰ/exigendo rõnẽ. Et postea subdit: Fac g̃ qd̃ dico tibi fili mi: ꝛ temetipsũ libera: discurre ad p̃dicãdũ/nõ ad studiũ. Et ꝓꝑ hoc dicit: Festina/suscita amicũ tuũ. i. subditũ ĩ pcto mortuũ. Et q̃d debeat p̃dicare/sbdit: m Pręceptũ eiꝰ:

* vt sit serino nõ de

dicans: et supple ibi sum / prædicãs ꝓceptũ eius. s. maxi/
mũ ⁊ singulare ꝓceptum. s. ꝓceptũ charitatis. Matth. iiij. d.
Circũibat iesus totam galileã ꝓdicans euãgeliũ regni. Eccch.
xxxiiij. f. Suscitabo sup eum pastorẽ vnũ qui pascat eos. Sed
nõne plura ꝓcepta christ⁹ ꝓdicauit: Utiq; sed oia referunt ad
vnũ. s. charitat⁷: de quo Joh. xiij. d. Mã/
datũ nouũ do vobis vt diligat⁷ inuicẽ ⁊c.
Ps. 18. Et in Ps. Præceptũ domini lucidũ illu/
minans oculos. a Dominus ⁊c. Cõ
tinuatio. Vere sum rex super sion: q; sum
filius patris cõsubstantialis. Dominus
eñ. i. pater: dixit ad me. Et quid dixit:
Ecce/ b Filius meus es tu. Vo/
caliter legit pat hoc dixisse de filio: Et in
baptismo/ Matth. iij. d. Et in trãsfiguratiõe/ Matth. xvij. a.
Dominus dixit ad me: filius meus es tu. i. pater me
genuit filiũ suum. Verbũ eñ/ cũ dicit/ generat. Eccli. xxiiij. a.
Ego ex ore altissimi ꝓdij. Vel/ Dixit ad me. i. de me: filij⁹
meus es tu: ego hodie genui te/ Salomon: Prouerb.
viij. c. Antecq; quicq; faceret ⁊c.

Est filij⁹
- Per naturã: vt quicũq; carnaliter generat ab alio.
- S cõm legẽ: vt apud iudeos mortuo primogenito frater ei⁹ suscitat semẽ de eadẽ vxore: q; generãtis est naturalis filius: mortui ꝯo legalis.
- Per adoptionem: Ro. viij. c. Nõ accepistis spiri/tũ seruitutis iterũ in timore: sed accepistis spiri/
- Per nutriturã ⁊ opinio/ (tũ adoptiõis filior dei. nẽ: sic christ⁹ fuit filij⁹ ioseph. Luc⁷. ij. g. dic beata virgo: Ecce pat tu⁹ ⁊ ego dolẽtes querebam⁹ te.
- Per disciplinã: vt clerici magistror: ⁊ ꝓuersi ad fidẽ. j. Cor⁷. iiij. d. In christo iesu ꝑ euãgeliũ ego
- Per ætatẽ: sic senes appellam⁹ patres: (vos genui. ⁊ iuuenes filios. Tob. vij. b. dixit raguel ad tobiã iuniorẽ: Benedictio sit tibi fili mi.
- Per eandẽ substantiã: sicut christ⁹ est filij⁹ dei.

Et ꝑe/ filij⁹ me⁹ es tu: Quia/ c Ego/ notabil' ꝑsona: d Ho
die. i. in tpe/ e Genui. i. creaui/ te: fm qd hõ in vtero virgi/
nis. Sic exponit de tẽporali christi generatione. Sed diuini⁹
exponit de ætna sic: a Domin⁹ dixit ad me/ filius me⁹
es tu ⁊c. Nota/ q; non dixit/ olim genui te: q; sic videret tota
ista generatio ꝓterisse. Nec dixit/ hodie gigno te: quia sic vide
ret recens esse: Cõpetentius ergo dixit/ hodie genui te: vt
per hodie notaret generationẽ illam non ꝓterisse: et per genui
Ps. 109. non recenter inchoasse. Cõcordat: Ante luciferũ genui te. i. ab
æterno. Et est sensus: Hodie genui te. i. ab æno es mihi cõ
substãtialis. Mich. v. a. Egressus eius ab initio a diebus æter/
nitatis. Et ideo secure: f Postula a me/ fm q; homo
Christ⁹ postulat ꝓ nobis trib⁹ modis
mihi. s. obediens. Trib⁹ modis postulauit christ⁹ pro nobis:
voce/ opere/ suę humilitatis rep̃sentatione. Voce/ cum dixit:
Ego pro eis rogo: Joh. xvij. b. Opere/ q̃ndo mortẽ sustinuit.
Heb. ix. d. Noui testamẽti mediator est vt morte intercedẽte
in redemptionẽ eaꝝ ꝓuaricationũ quę erãt sub priori testamẽ
to remissionẽ accipiant qui vocati sunt æternę hereditatis.
Suę humilitatis rep̃sentatione quotidie interpellat ꝓ nobis/
cicatrices patri ostendendo. Unde beatus Bern. Securum
habes accessum o homo ad deũ: habes ante filiũ matrem/ fi/
lium ante patrem: Pater ostendit filio pectus ⁊ vbera: filius
ostendit patri latus et vulnera. Nulla potest esse repulsa/ vbi
tot occurrunt charitatis insignia. Postula/ dico/ g Et
dabo tibi gentes/ expulsis pfidis iudeis. Et ĩ hoc q; dicit/
postula et dabo/ innuitur q; nulla erat gentibus facta pro/
missio. h Hereditatẽ tuam/ inquãtum creator sum: dabo
tibi/ inquãtũ creatura es. Tua eñ hereditas est/ fm qd deus
⁊ mea: sicut hereditas patris carnalis/ est hereditas filij per na
turam: sed non dicit eius donec detur ei a patre. Hereditas
dicit ab hero. i. domino: Herus heri idem est qd dominus: q;
in ea liber dominat: Vel dicit ab herendo: quia firmiter ei in/
heret. Hãc hereditatẽ dedit pater filio/ ad quattuor facienda:
scz ad excolendum eam aratro prædicationis. Esaię. ij. b. Con/

Pater dedit filio hereditatẽ ad quattuor facienda

a Dominus dixit ad me filius
b meus es tu: ego hodie genui
c te. d Postula a me et dabo ti/
e bi gentes hereditatẽ tuam: et
f possessionẽ tuã termios tręę.
g
h
i
k

flabũt gladios suos in vomeres ⁊ lãceas suas ĩ falces. Itẽ ad
impinguãdũ siue stercorãdũ/ ꝓsideratiõe hũilitat⁷ stercorib⁹
abũdãtię tpalis. Luc. xiij. b. Fodiã circa illã ⁊ mittã stercora.
Itẽ ad seminãdũ semine gręę ⁊ doctrinę. Esaię. xxx. e. Dabit
pluuia semini tuo vbicũq; seminaueris in terra. Hiere. xxxj.
e. Seminabo domũ israel ⁊c. Item ad pur/
gãdũ ⁊ sariẽdũ sarculo tribulatiõis. Esa.
vij. d. Omnes mõtes q̃ in sarculo sarient:
non veniet illuc terror spinarum ⁊ vepri/
um. Et Esa. xxviij. f. Proscindet et sariet
humũ suam. Sed ne ista hereditas vide/
retur esse particularis/ addit: i Et pos
sessionẽ tuam/ quaz celes. Joel. ij. d.
Zelatus est dñs terraz suam. k Ter/
minos terręę. s. dabo tibi. Ps. Dominabitur a mari vsq; ad Ps. 71.
mare: et a flumine vsq; ad terminos orbis terrarũ. In omnẽ Ps. 18.
eñ terram exiuit sonus eorum. i. apostolorũ. Et omnes chri/
sto acquisierunt primo: Sed postea per Nicolaũ et macho/
metũ ipsi orientales redierũt ad idola sua. Vel/ Terminos
terręę/ vocat remotos a domino per dissimilitudinem. Esaię
xxvj. c. Elongasti oẽs terminos terręę. Vel/ Terminos vo/
cat illos in quibus amor terrenorũ terminat. Ps. Educens Ps. 134.
nubes ab extremo
* vt sit sermo non de trufis: sed de diuinis. Job. xxviij. a. Moraliter
Habet argentũ venarum suarum principia. Argentũ. s. præ/ de prælatis
dicationis/ habet principia diuinorũ præceptorũ. Unde dicit
auctoritas: Fęlix lingua quę nescit nisi de diuinis componere
sermonẽ. Et si talis sit: potest dicere quod sequit: a Dñs
dixit ad me/ filius me⁹ es tu ⁊c. Dixit inspirãdo ⁊ cõ/
denticm ꝓstãdo in corde. Ro. viij. c. Ipse spirit⁹ testimoniũ
reddidit spũi nr̃o q; sum⁹ filij dei. b Filius me⁹ es tu/ ꝑ
imitationẽ. Joh. viij. e. Si filij abrae estis opa abrae facite:
Quia christ⁹ antonomasice in se habuit illa q̃ ꝓdicta sũt. Et
ipsũ debet imitari ꝓlat⁹/ vt sbditis ꝓfident dicat: Imitatores
mei estote sicut ⁊ ego christi. j. Cor⁷. xj. a. Et hoc est quod se/
quit: c Ego hodie genui te. Hodie. i. i hac luce et exẽ/
plo cõuersationis tuę: genui te/ quę lux est. Matth. v. b.
Sic luceat lux vestra coram hoibus vt videant opera vestra
bona. Et ita gignit deus hominẽ: et facit sibi filium. Hiere.
iij. f. Quomodo ponam te in filios ⁊c. Et postea respondet:
Patrem voca me: et post me ingredi non cessabis: imitan/
do. s. per bona opera. f Postula a me/ in oratione. Hoc
enim debent prælati facere ꝓ subditis: vt qd minus verbis ef/
fecerũt vel exemplis: ꝑ orationem studeant obtinere: Aduo/
cati eñ sũt: patroni sũt: quorũ proprie officio cõpetit impe/
trare delinquẽtibus indulgentiã/ negligẽtibus gratiam/ labo/
rantibus opem/ ꝓficientibus perseuerantiã/ mortuis vitam.
Unde in Leuit⁷. iiij. et. v. et. vj. multotiens replicat: Si pec
cauerit aia: Et hoc vel illud fecerit: Rogabitq; ꝓ eo sacerdos
⁊ dimittet ei. Hoc est qd dixit ad aaron moyses: Nũeri. xvj.
g. Tolle thuribulũ ⁊ hausto igne de altari mitte incensum de/
sup: pergẽs cito ad populũ ⁊ roges pro eis. Qd cum fecisset
aaron/ stans inter mortuos ⁊ viuentes pro populo deprecatus
est: et plaga cessauit. g Et/ si ita feceris/ dabo tibi gen/
tes: id sęculares gentiliter viuẽtes. h Hereditatẽ tuã:
quã diligenter excolas/ eradicando vitia/ et plantando virtu/
tes. Hiere. j. c. Ecce cõstitui te hodie super gentes ⁊ super re/
gna: vt euellas ⁊ destruas ⁊ disperdas ⁊ dissipes et ædifices et
plantes. Euellas radicẽ malę voluntatis de corde hominum
inducendo eos ad contritionem. Destruas struem malę locu/
tionis recipiendo ad confessionem. Disperdas congeriẽ per/
uersę operationis ad satisfactionẽ hortando ⁊ pęnitentiã in/
iungendo. Dissipes sepem prauę consuetudinis ad pseueran/
tiam adiuuando. Edifices mores. Plantes fidem. i Et
possessionẽ tuam terminos terręę: id est eos religiosos
in quibus finit amor terrenorum per contemptũ omniũ quę
sũt in mũdo: De qb⁹. j. Joh. ij. c. Omne qd ẽ in mũdo/ aut est
cõcupiscentia carnis/ aut concupiscentia oculorũ/ aut supbia
vitę. Qd fit per tria vota religionis. De hoc Esa. xlv. c. La/

* bor egypti et

nubes ab extremo krę. Et merito dabo: quia/ a Reges eos in virga ferrea: id est in iusticia inflexibili. b Et tãq̃ vas figuli confringes eos: id est quicquid luteum et testeũ est in eis/purgabis. Et hoc modo legit de eisdẽ ꝓnis. Vel ita distingue: a Reges eos. s. bonos: b In virga ferrea: id est in inflexibili iusticia. Hiere. xxiij. c. Faciet iudiciũ et iusticiam in terra. c Et tanq̃ vas figuli confringes eos: scilicet malos in futuro. Et notatur in hoc facilitas ex parte confringentis: et irrecuperatio ex parte ꝓfracti. Esa. xxx. c. Subito dũ nõ sperat veniet cõtritio ei⁹: ⁊ cõminuet sicut cõteritur lagena figuli cõtritione perualida: et non inuenietur de fragmentis eius testa in qua poꝛtetur igniculus de incendio: aut hauriat parum aquę de fouea ⁊c.

Ut. ꝗcõteres 23. q. 4. c. si ecclesia

a Rẽges eos in virgã ferrea: ⁊
c tãnq̃ vas figuli ꝗconfringes
d e eos. Et nũnc rẽges intẽlligi/
f g te: erũdimini qui iudicatis
b terram. Seruite domino

Mozaliter * boꝛ egypti ⁊ negociatio ethiopię ⁊ sabaim viri sublimes ad te transibunt ⁊ tui erunt. Per laboꝛem egypti/significatur laboꝛ qui est in ꝓcurando peccatũ luxurię/qui per egyptum

Ps. 57. significatur: quia obtenebꝛat rationem. Ps. Supercecidit ignis/luxurię/et nõ viderũt solem/iusticię. Per negociationẽ ethiopię/cõcupiscentia oculoꝛum: quę semp vult negociari et acquirere. Sabaim interpꝛetat clamantes. Per viros sublimes sabaim/significant supbi: quib⁹ dicit Gꝛegoꝛi⁹: inest claꝛmoꝛ in locutione. Hęc g̃ tria genera ad p̃latũ transeũt: qũ hęc vitia relinquẽtes/eius volũtati se subiciũt: ⁊ sui sũt quãdo nõ aspiciũt retro: Luc. ix. g. sed i bono possident ab eo ⁊ deo qui dedit custodiunt. a Reges eos in virga ferrea. Per virgam significat coꝛrectio. Pꝛouerb. xiij. d. Qui parcit virgę odit filiũ suũ: qui autem diligit illũ instanter erudit. In ferro sustẽtatio quę debet comitari coꝛrectionem. Gꝛegoꝛi⁹. Iusticia vel misericoꝛdia multũ destituitur/si vna sine altera te-

Ps. 22. neat. Ps. Virga tua ⁊ baculus tu⁹ ipsa me cõsolata sunt. Gꝛegoꝛius. Virga percutimur/ baculo sustentamur. Si ergo est districtio virgę quę feriat: sit et cõsolatio baculi quę sustentet. Sit itaq̃ amoꝛ/sed non emolliens: sit rigoꝛ/sed non exasperãs. Et hoc est bene regere: sicut subdit beatus Gꝛegoꝛius/dicẽs: Sit zelus/sed non immoderate seuiens: sit pietas/ sed non plus q̃ expedit parcẽs: vt dũ se in arce regiminis iusticia clementiaq̃ permiscet: is qui pręest coꝛda subditoꝛũ terrẽdo demulceat: et tamẽ ad terroꝛis reuerentiam demulcendo cõstringat. Et sic: Reges eos in virga ferrea: et tanq̃ vas figuli cõfringes eos: id est quicquid terrenitatis in ipsis perpẽdes. d Et nunc reges intelligite ⁊c. Tertia ꝑs huius psalmi: in qua ponitur moꝛalis instructio. Et ostẽdunt hic quattuoꝛ principaliter quę regibus spiritualib⁹ sunt necessaria. Primũ est intelligẽtia ad deum: ibi: Intelligite. Secundũ eruditio in his quę sunt ad pꝛoximũ: ibi: Erudimini. Tertiũ deuotũ seruitium: ibi: Seruite domino. Quartũ perpessio aduersitatum. Dicit ergo/ Et nũc reges intelligite. Hoc potest exponi ad litteram de regib⁹ terrenis: vt dicat eis chꝛistus vel ꝓpheta: Et nunc/o vos/reges intelligite/illum. s. chꝛistum esse regem constitutũ a deo: et q̃ data est vobis potestas ab ipso. Sap. vj. a. Audite ergo reges ⁊ intelligite: discite iudices finiũ terrę: prębete aures vos qui cõtinetis multitudines: ⁊ placeꝛis vobis in turbis nationũ: quoniã a deo data est vobis potestas/et virtus ab altissimo. Nec

Matth. 2. a. turbemini/sicut herodes: sed/ g Erudimini/a ꝓphet: vt sub eo sitis. Vel/Erudimini/ ab eo vt non temere dominemini: sed magis ei omniũ domino ⁊ summo regi seruiatis. Et hoc est quod sequit: b Seruite domino in timoꝛe: timentes sc̃z illud Sap. vj. a. Moꝛrende ⁊ cito apparebit vobis: quoniã iudicium duꝛissimũ in his qui pręsunt fiet: Exiguo enim concedit misericoꝛdia: potentes autem potenter toꝛmenta patientur. Sed ne desperent/subdit: Et exultate ei cum treme/oꝛe/sperãtes cum eo regnare in futuꝛo. Job. xxxvj. a. Deꝰ potentes non abiciet/cũ ⁊ ipse sit potens. Vel potest exponi moꝛaliter de quolibet iusto se regente in via dei: qui ita vocaꝛur reꝛ specialiter. Continua sic: Exquo omne luteũ et terrenũ in vobis cõtritum est: Ergo/ d Et nunc. i. dum tempus haberis: o vos/ e Reges/qui vos regitis: f Intelligite/opera dei in vobis. g Erudimini qui iudicatis terram: id est terrenitatem in vobis. Erudimini dico quid ad alios operari debetis. Intelligite/ vt boni theoꝛici meditãdo et cõferendo. Erudimini/vt pꝛactici exercitãdo. Ps. Domi/ nus de cęlo pꝛospexit sup filios hominũ vt videꝛet si est intelligens/ecce primum: aut requirẽs deum bene operãdo/ecce se/cũdũ. Intelligere pertinet ad cõtemplatiuos: eruditi ad actiuos. Tria debemus intelligere: videlicet pręterita/pręsentia/ ⁊ futuꝛa. In duobus debemus eruditi: sc̃z in operibus misericoꝛdię: ⁊ in operibus iusticię. Debemus intelligere pręterita q̃tum ad creationem ⁊ recreationem nostram. De primo Ps. Scitote qm̃ dñs ipse est deus/ipse fecit nos/ ⁊ nõ ipsi nos. De secũdo/Thren. j. d. Attendite ⁊ videte si est doloꝛ sicut doloꝛ meus. Et Heb. xij. a. Recogitate eum qui talẽ sustinuit a peccatoꝛib⁹ aduersus semetipsum cõtradictionẽ. Item debemus itelligere p̃sentia: quę dominus circa nos operat. Primo vocando ad pęnitentiã: Secundo peccata dissimulãdo: Tertio nos i gratia ꝓseruando. De primo Roma. ij. a. An ignoꝛas quia benignitas dei ad pęnitentiã te adducit? De secundo/Sap. xj. Dissimulans pctã hoim ꝓpt pęnitẽtiã. De tertio/Thren. iij. c. Misericoꝛdię dñi ẽ q̃ nõ sumus ꝓsumpti. Item debemus intelligere futuꝛa: quõ in iudicio mali punient ⁊ iusti remunerabũt. Hoc faciebat Hieronym⁹ qui dicebat: Siue comedã/siue bibã/ siue aliud quid faciam: semp videt auribus meis illa vox insonare: Surgite moꝛtui/venite ad iudiciũ. Abacuk. ij. a. Cõtemplaboꝛ vt videã quid dicat mihi: ⁊ quid respõdeã ad arguentẽ me. Sic g̃ debem⁹ itelligere p̃sentia/p̃terita/ ⁊ futuꝛa opa dei i nob. In ꝓmo apparuit ei⁹ magna misericoꝛdia. In secũdo apparet ei⁹ longa patiẽtia. In tertio apparebit ei⁹ vera iusticia. Qui hęc nolũt intelligere peribũt. Job. iiij. d. Et qz nullꝰ intelligit/inętnũ peribũt. De his trib⁹ sil/ Deut. xxxij. d. Utinã saperent p̃terita ⁊ intelligerẽt p̃sentia/ac nouissima pꝛouideꝛẽt. Eruditi autẽ debemus. i. extꝛa ruditatem poni/exercitando nos in operib⁹ iusticię/delinquẽtes coꝛrigendo: ⁊ i operibus misericoꝛdię indigẽtib⁹ subueniẽdo. j. Thessal. v. c. Coꝛripite inquietos/ecce iusticia: cõsolamini pusillanimes/suscipite infirmos/ecce misericoꝛdia. Et signãter dicit: Reges intelligite ⁊ erudimini: qz hõ cito errat in regimine sui/nisi hęc duo habeat. Ps. Homo cũ in honoꝛe esset non intellexit: sc̃z adã: et ideo regimine amisso/cõparatus est iumẽtis: et similis factus est illis. Similit qui nõ facit iusticiã/cito perdit regnũ. Esa. xxvj. d. Quia non fecimus iusticiã in terꝛa nostꝛa: ideo non perierũt habitatoꝛes eius. Et heli/quia non coꝛripuit filios/abiectus est a domino: ⁊ cadens de sella/moꝛtu⁹ est: et trãslatum est sacꝛdotiũ de domo eius. j. Regꝛ. iij. c. Pꝛopter hoc dicit/Sap. j. a. Diligite iusticiã qui iudicatꝛ terrã. Similiter qui nõ exercitat se in operibus misericoꝛdię. Eccl. x. b. Sedes ducũ supboꝛũ destꝛuxit deus: ⁊ sedere fecit mites ꝓ eis. Ps. Fiãt dies ei⁹ pauci ⁊c. Et subiũgit causã. Pꝛo eo q̃ nõ est recoꝛdat⁹ facere misericoꝛdiã. De iusticia ⁊ misericoꝛdia simul: Pꝛouer. xx. d. Misericoꝛdia ⁊ ꝗitas custodiũt regẽ/ ⁊ roboꝛat clemẽtia thꝛon⁹ ei⁹. Bene g̃ dicit: Et nũc reges intelligite erudimini qui iudicatis terrã. Sequit: b Seruite domino ⁊c. Seruire debem⁹ dño trib⁹ de causis: videlicet quia iustũ est: quia honestũ est: quia vtile est. Iustũ est vt seruiamus ei: quia nos fecit: quia nobis seruiuit: quia nos emit: nos fecit. Ps. Seruite dño in lętitia: introite in ꝓspectu eius in exultatiõe. Quare? Quia/scitote qm̃ dñs ipse est deus/ipse fecit nos ⁊c. Et tanto deuotius debem⁹ ei seruire: quãto nos digniozes creauit. s. ad imaginẽ et similitudinẽ suã: Gen. j. d. Nobis seruiuit in tota vita sua/opans salutẽ nostꝛã in medio terrę. Esa. xliij. d. Seruire me fecisti i pctis vãis. Et quãto vilꝰ fuit istud seruitiũ. s. curare imũdicias nꝛas: tãto deuotꝰ

Ps. 13. ct. 52.

Debem⁹ intelligere tria

Ps. 4.

Trib⁹ de causis seruire debemus dño

Ps. 99.

Ps. 73.

Tertia pars

Quattuoꝛ regib⁹ spũalib⁹ necessaria

Ad litterã de regib⁹

Mozaliter de quolibet iusto

* debemus ei

Deuit. * debemus ei seruire. Nos emit. j. Cor. vj. d. Empti enim est pcio magno ꝛc. Et quãto pciosiori pcio nos emit: tãto deuoti ei seruire debem. j. Pet. j. c. Nõ corruptibili auro vel argẽto redẽpti est, de vana vita ꝓuersatione patrũ tradita: sed pcioso sãguine q̃si agni icõtaminati ꝛ imaculati iesu christi. Itẽ sẽda causa est: qꝛ honestũ est seruire tanto dño. Boeti: Cui seruire, regnare est: cui agi frenis, sũma libertas est. Eccl. xxiij. d. Gloria magna est seq̃ dñm. Tertia causa ẽ: qꝛ vile ẽ. Job. xvij. d. Volo pat vt vbi ego sũ, illic sit ꝛ minister me. Esa. lxv. b. Ecce serui mei comedẽt, ꝛ vos esurietis: serui mei bibẽt, ꝛ vos sitiet, ꝛc. Dicit g: Seruite dño: nõ diabolo. iij. Regl. xviij. d. Si dñs ẽ de, seqmini illũ: si aũt baal, seqmini illum. Item, dño, nõ dominis: s soli dño. Matth. vj. c. Nemo pot duob dñis seruire. Uñ. j. Regl. vij. a. Preparate corda vra dño, ꝛ seruite illi soli. Sz oportet vt hoc seruitiũ fiat cũ timore: ne p negligentiã deturpet: Uñ subdit: a ¶ In timore. Eccs. vij. c. Qui timet deũ nihil negligit. Sz qꝛ ex timore, nisi habeat cũ spe ꝛ gaudio, nascit despatio: Ideo addit: b ¶ Et exultate ei. Ps. Lętet corꝛ meũ, vt timeat nomẽ tuũ. Sz iterũ ne spes ꝛ exultatio pesumptionẽ generet: addit: c ¶ Cũ tremore. Greg. Spes sine timore luxuriat i pesumptionẽ: timor sine spe degenerat in despationẽ. Zach. ix. c. Exulta sat, filia sion. Satis dicit: nõ parũ, vt despantes: nõ nimis, vt presumentes: sed sat, vt sperãtes ꝛ exultãtes cũ tremore. Duo erũt in dãnat. s. vermis malę pscientię: ꝛ pena corpalis gehẽnę. Esa. vlt. g. Uermis eorꝛ nõ moriet, ꝛ ignis ñ extinguet. Ad pmũ pot referri timor cordis: ad secũdũ, tremor corpis. d ¶ Apphẽdite disciplinã. i. aduersa. Duplex ẽ disciplia. s. eruditio, p molestias: q̃ grece dr̃ παιδεία: pedia. De q̃ Heb. xij. c. Omis disciplina i psenti qdẽ nõ videt esse gaudij s męror: postea aũt pacacissimũ fructũ exercitat, p eã reddet iusticię. Itẽ dr̃ disciplina, eruditio p doctrinã. De his duob modis Ps. Et disciplia tua corꝛexit me i finẽ: ꝛ disciplina tua ipsa me docebit. De pma g̃ dic: Apphẽdite disciplinã. s. ad uersitatũ ꝛ correctionũ. Eccl. ij. a. Oẽ qd applicitũ tibi fuerit accipe, ꝛ i doloꝛe sustine, ꝛ i hũilitate tua patiẽtiã habe: Et subiungit statim causã: Qm in igne pbat aurꝛ ꝛ argẽtũ, homines ꝓo receptibiles i camino hũiliatiõis. Prouerb. iij. b. Disciplinã dñi fili mi ne abijcias: neqꝛ deficias cũ ab eo corriperis: quẽ enim diligit dñs, corripit. Et dicit Glo. Apprehendite aduersa q̃si psidiũ ꝛ munimentũ. Uñ qdã: Fortuna miserrima tuta. Itẽ Greg. Quãto lignũ fortꝛ pcutit: tãto terrę cui inherꝛet magꝛ infigit. Et subiũgit tres cãs q̃re apphẽdenda ẽ disciplina. Prima: vt euitet ira dei: ibi: e ¶ Ne q̃n. i. ne aliq̃n: f ¶ Irascat dñs. Nõ dubitauit pha de hac ira quãtũ ad seipm: s dubitatiue dixit quãtũ ad opinionẽ stultorꝛ. Ul sic: Ne q̃n irascat dñs: qꝛ raro in hoc seculo irascit: s diu sustinet. Scda est causa: ne amittat psortiũ sctorꝛ in psenti: ibi: g ¶ Et pereat de via iusta. i. iustorꝛ. s. ꝓ bona opatiõe nra, ad pctũ declinãdo. Greg. Melius est ardere flamma febriũ q̃ vitiorꝛ. Tertia cã est: ne incurrat eterna dãnatio, ꝛ amittat eterna beatitudo. h ¶ Cũ exarserit i breui ira ei: qꝛ breue est tps: ꝛ tũc nihil erit patientię: qꝛ nõ dabit tũc locũ penitẽtię. Esa. xxx. f. Ardens furor ei. Ul ideo dixit: In breui: qꝛ i iudicio simul, nõ separatim omnia discutiet. Et tũc, i ¶ Beati, erũt: nõ solũ securi: k ¶ Omnes q̃ pfidũt i eo. i. valde fidũt. i. totã fiduciã ponũt in eo. Ecõtrario maledict erit q̃ pfidit in hoie: Hiere. xvij. a. Nota ira dei accendit i psenti: ardet iã i aiab dãnatorꝛ: exardescet i futuro in aia ꝛ corpe. ¶ Exposi. Ps. III.

Domine qd multiplicati sũt. Titul: Ps. David, cũ fugeret a facie absalõ filij sui. Legit ij. Regũ. xv. q cũ dauid fugeret a facie absalõ: ꝓsilio achitophel irruit supꝛ eũ i hierlm: ꝛ dauid cũ arca dñi nudis plãtis exiuit de hierlm: ꝛ tũc secut ẽ eũ absalõ: ꝛ capite eius p capillos ad arborẽ ligato, interfect est a ioab: qõ itellexit dauid accidisse sibi, p homicidio vrię ꝛ adulterio bersabee: sm qõ pdixerat ei nathã. ij. Regl. xij. c. Nõ recedet gladius ꝓ domo tua vsqꝛ i sẽpiternũ. Huic historię alludit titul: s potius agit de significato q̃ꝛ de significãte. Dauid enim christũ: absalõ iudã significat. Absalon, dr̃ q̃si abbessalon. i. paꝛ patris. Abba enim pater: salem paꝛ iterpretatur. Absalon persecutus est dauid: ita iudas christũ. Dauid fugit a facie absalon: ꝛ christus a iuda cũ ascẽdit cũ discipulis suis in montẽ oliuarum: Matth. xxvj. d. Ul fugit a facie iuda: cũ gra eius iudã deseruit. Et est ps iste pmus eorꝛ q̃ breuiter agũt de passione ꝛ resurrectione christi. Et est sensus tituli talis: Ps iste attribuit dauid. i. christo, q̃ hic loquit. Ps dico, agẽs de eo qꝛ figuratũ est, cum fugeret dauid a facie absalon. s. de fuga christi a facie iudę, ꝛ de passiõe ꝛ resurrectiõe: q̃ oia i illa historia figurata fuerũt. Et sicut in alio psalmo. s. Quare fremuerunt: fuit interrogatio increpationis: ita in hoc psalmo ponit interrogatio admiratiõis. Prophetaꝛ g̃ in admirationẽ prũpit dicens: Dñe qd multiplicati sũt. Et nota q̃ in primo psalmo egit pha de beatitudine: In scdo de via ad beatitudinẽ: In hoc agit de eo p qꝛ est via ad beatitudinẽ. s. de passione. Et diuidit Ps iste in duas partes. In pma pte ponit ptes oppositas a similitudine pugnantiũ. Scdo finis rei ondit. i. resurrectio: ibi: Ego dormiui ꝛc. Pria pars diuidit i tres partes. In pma agit de psecutorib. In secunda de psona adiuuãtis: ibi: Tu aũt dñe. In tertia de psona pugnãtis: ibi: Uoce mea. In pma aggrauat psecutionẽ inimicorꝛ: Primo ondendo eos esse multos: ibi: Multiplicati sũt. Secundo crudeles: ibi: Qui tribulãt me. Tertio detractores: ibi: Multi insurgũt. Quarto inuitantes ad desperationem: ibi: Multi dicunt ꝛc. Igitur vt prędiximus prophetaꝛ in admirationẽ prorumpens ait: Dñe, de pater. m ¶ Quid multiplicati sũt: p adiũctionem indę. Ps. Multiplicata est supꝛ me iniqtas superborꝛ. ℣ Qui tribulant me

l ¶ Dñe qd multiplicati st ꝛc. Moralit potest exponi de qlibet iusto in tribulatiõe aliq̃ pstituto, ꝛ dicẽte: Dñe: q̃si q̃ solus potes me liberare: m ¶ Quid multiplicati sunt ꝛc. s. motus diuersaꝛ temptationũ. Et vtitur verbis competentib, ꝛ sm pcessũ belli materialis: ꝛ etiã spũalis qꝛ fit in tẽptatione. Primo enim colligit exercit: Scdo aggredit aduersarios. Tertio pugnat, minas inferendo. Ad pmũ ptinet qꝛ dicit: Multiplicati sũt ꝛc. Ad secundũ: Insurgũt. Ad tertiũ: Multi dicũt ꝛc. Sic habet. iiij. Regl. xviij. d. Misit rex assyriorꝛ thartã ꝛ rapsacẽ ꝓ lachis cũ manu valida i hierlm. Ecce collectio exercit. Et sequit ibi quõ aggressi sũt: Dicit enim, q̃ ascenderũt ꝛ venerũt i hierlm: ꝛ steterũt iuxta aqueductũ piscinę supioris. De cõminationib sequit: In q̃ pfidis vt audeas rebellare? Si dixeris in dño deo nro habem fiduciã ꝛc. Ita in bello aię primo colligit exercit malaꝛ cogitationũ: q̃s immittit rex assyriorꝛ. i. diabol. Et sũt i eo pncipes thartã, q̃ iterptat supfluus: ꝛ sigt carnẽ: q̃ nõ pdest qcq̃ꝛ: Job. vj. g. Et rapsaces, q̃ interptat * multũ deosculãs:

Uel sic: l ¶ Dñe qd multiplicati sũt. q. d. hoc est mirũ q̃ mali me psequunt: cũ b sit eis laboriosũ. Hiere. ix. b. Ut inique agerẽt laborauerũt. Itẽ cũ sit eis damnosũ. Ps. Usqꝛ q̃ irruitis in hominẽ, interficitis vniuersi vos. s. ipsos. * Item cũ sit

l ¶ Dñe qd multiplicati sũt ꝛc. Pot aũt tot iste Ps legi in psona ecclię sm Glo. Sz notandũ q̃ ecclia triplicẽ habuit inimicũ, ꝛ q̃rtũ expectat. s. antichristũ. Primo habuit manifestos psecutores i tpe martyrũ. Scdo fraudulẽtos hęreticos. Tertio falsos frẽs. Pria fuit a timore nocturno: Sz

b ℣ ista depulsa est

Tres cause pre disciplina sit apprehenda.

Historia.

Allegorice.

Diuisio ps.

Moraliter.

Alit Moraliter

Mystice. De inimicis ecclesie.

Ps. 118.

Ps. 61.

Ps. 90.